

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

Opuscula Spiritvalia - I. Horologium Asceticum. II. Principia Vitae
Christianae. III. Manuductio ad Coelum. IV. Via Compendii ad Deum. V. De
Sacrificio Missae. VI. De Discretione Spirituum ... Operum Eminentiss.
Cardinalis, Tom. I

Bona, Giovanni

Parisiis, 1677

Cap. X. De totius corporis sensuumque exteriorum moderatione. Quantum
corpori indulgendum. Castiganda oculorum licentia. Vestium luxus
damnatur

urn:nbn:de:hbz:466:1-9969

tuo proderit ? quid prodest vivo ? Sæpè laudaris ubi non es & cruciaris ubi es. Pretium cujusque rei in ipsa est ; nec melior fit , si laudetur ; nec deterior si laude careat. An sol , si desint spectatores , de luce quidpiam amittit ? An carebit dulcedine ficus , flos venustate , gemma nitore , nisi encomiis celebrentur ? Magnum argumentum est animi ab altiori sede venientis laudes hominum aspernari & seipso contentum esse. Laudes perdis , si desideras : nam quid laudabile in te est ? quanta est fragilitas tua , quanta miseria , quanta salutis tuæ incertitudo ? Servus inutilis es , et si omnia feceris , quæ præstare teneris. Quâ verò fronte audebis dicere te oīnnia fecisse quæ debes ? Time igitur ne intus non sis quod foris diceris : & cave ne ea laudentur in te , ob quæ ipse displices tibi. Redde Deo : quæ ab ipso habes , esse , vivere , intelligere : nihil supererit tibi nisi peccatum. Nihil ergo cùm sis , de nihilo gloriari non potes. Incipies esse aliquid , cùm te nihil esse cognoscas.

C A P. X. *De totius corporis , sensuumque exteriorum moderatione. Quantum corpori indulgendum. Castiganda oculorum licentia. Vestium luxus damnatur.*

HAEC sanam & salubrem vitæ formam teneto , ut corpori tantum tribuas , quantum valetudini satiis est. Durius tractandum , ne animo male pareat. Indulgendum illi non serviendum. Cibus famem sedet , potio sitim extinguat , vestis arceat frigus , domus munimentum sit aduersus injurias temporum : ad alia , quæ inutilis labor veluti ad ornamentum adjecit , subsiste pavidus & time , his enim insidiaæ aduersus animam parantur. Omne honestum vile est ei , cui nimis carum est corpus , qui pro illo nimium timet. Major es , & ad majora genitus , quam ut sis vile mancipium corporis tui ; quod equidem non aliter respicere debes , quam ut vinculum animi & libertatis. Vir probus & sapiens ejus curam habet , non tanquam propter ipsum vivat , sed quia sine illo non potest. Corpus

X iiiij

instrumentum est animæ. Quis autem artifex neglectâ arte
in curandis instrumentis tempus terit? Hebetis ingenii est
 circa corporis ministeria occupari.

2. Quia per sensum fenestras mors in animam ingreditur, stude illos à terrena vita ad cœlestem traducere, eosque sensim abducito à nimia operis quod exercent attentione, ne sc̄ avidius terum terrenarum delectationibus immergant. Servire sensus debent, non imperare. Oculorum in primis castiganda licentia, nam cum celerrimè videant, rerumque plurimarum imagines ad phantasiam & indè ad mentem transmittant, gravium peccatorum semina in appetitu excitant, nisi firmâ custodiâ muniantur. Si exterioris oculi rectitudinem interioris puritas comitetur, Dei vestigia ubique impressa reperies: & cum Deum in creaturis venerari didiceris, ex his suaviter attolles animum ad divinæ Majestatis contemplationem. Mulier compta elaborata luxuria est, nunquam in ea figas obtutum, quia peribis. Comœdias, choreas, torneamenta, theatrales ludos ne spectes; dissipant enim mentem & ludicris occupant curis, ut se ad cœlum erigere nequeat. Ubi errat oculus, errat affectus.

3. Auditus sensus est disciplinæ, per quem notio veritatis & sapientiæ quasi per januam mentem ingreditur. Sepi itaque aures providâ circumspectione, ne pro veritate mendacium, pro sapientia stultitia in penetralia cordis irrumpant. Claude illas oblocutionibus, claude susurris, claude nugis & rumoribus, claude otiosis narrationibus; omnique rei, quæ nihil ad animæ profectum confert. Sieut qui audivit symphoniam, fert secum in auribus modulationem illam & dulcedinem cantûs, etiam cum discessit; ita malus sermo, quamvis non statim officiat, semina tamen in animo relinquit, quæ diutiùs hærent & ex intervallo recurrent. Deum intus loquentem eò frequentius audies, quo rarius homines audieris. Omnia odoramenta arte confecta effeminatorum sunt & male audientium, Ideo rejecto omni odore, fac ut bonis mori-

bus suavissimam virtutum fragrantiam redoleas. Gustum
verò castigabis abstinentiâ & sobrietate: Tactum ciliciis,
verberibus, duriori strato, aliisque asperitatibus. Satius
est corpus affligere & servare; quam noxiis blanditiis &
ipsum & animam perdere in æternum.

4. Cùm ex habitu cultuque corporis internus animi sta-
tus palam fiat, ea procul à te sint quæ solent indicium
esse animi pravi & perturbati. Qui olim sapientes inter
Ethnicos dicebantur, nec digitum quidem sine ratione
exerere viro probo permiserunt. Tantam à te rectitudi-
nem non exigo, sed opto: idque edico, ut abstineas à
risu, à scurrilitate, à dissoluti hominis licentia, à ma-
nuum gesticulatione, à præpropero incessu. Ut nihil in te
apparet, quod possit offendere intuentes; non sordes
vestium, non frontis rugæ, non motus incompositi, non
signa contemptū, seu animi abalienati, non quicquid
nauseam vel fastidium parit. Multa possunt honestè fieri,
quæ non possunt honestè videri.

5. Homo nudus creatus est & non erubescet; non
enim poterat rubore eum afficere nuditas ignorata. Post-
quam verò peccavit, abjectâ innocentiae chlamyde, quæ
satis eum tegebat, externa uestis pudori velando neces-
saria fuit. Sed quod olim in pœnam irrogatum fuit, nunc
in dignitatis prærogativam transivit. Quæruntur vesti-
menta, non quæ tegant, sed quæ ornent, quæ alienis
oculis ac libidini placeant. Index animi uestis est. Nimia
ejus accuratio, totusque vultus de speculo & capsulo mu-
liebris ingenii est. Pudebit cultus exterioris, si cogitaveris
quid eo tegatur. Qui habet intus ornamenta virtutum non
quærit externa. Ostentari virtus sine fuso gaudet, quic-
quid addideris minus est illâ. Vanus hominum error est
fulgere purpurâ, mente sordescere. Quidam se catenis
onerant, sed quia aureæ sunt, infamiam servitutis non
metuunt. Aliquos non ligat aurum sed figit, nam per vul-
nera infigitur auribus, è quibus sæpè patrimonia pendent,
& quæ olim pœnarum nomina, nunc ambitionis sunt.

Non paucos videbis inter pectinem & speculum diu occupatos, qui magis solliciti de capitis sui decore sunt, quam de salute. Ita prævaluerunt stultorum hominum depravata judicia, ut se rebus ornari putent, quas calcare deberent. Sit igitur vestis tua artis expers, non ad pompam, sed ad necessitatem, infra fastum, supra sordes & ad vitæ conditionem temperata. Auro te licet & magaritis exornes, sine Christi decore deformis es. Hic est decor qui semper manet, qui non carnem morituram, sed teipsum intus exornat. Insana ambitio est finum tegere auro.

CAP. XI. *De Custodia linguae. Quanti momenti sit & quam difficilis. Quid in sermone servandum, quid vitandum. Qualiter toleranda vitiosa aliorum lingua.*

1. **T**anti momenti est custodire linguam, ut majori curâ servanda sit, quam pupilla oculi, quia *mors & vita in manibus linguae*. Qui eam cohibere nequit urbi patenti absque murorum ambitu comparatur. Vix tamen domari potest sine speciali Dei auxilio. Domat homo leonem, domat taurum, doma tursum & non domat linguam suam. Innata est enim naturæ humanæ loquacitas, ut quod cupid & concipit statim proloqui gestiat. Tum lingua vicina est cerebro, os phantasie, ut quod illa cogitat, mox derivet ad os & in verba effluat. Docuit te natura quam sit necessaria linguae custodia, cum duplex ei munimentum objecerit dentium & labiorum. Sicut autem odor unguenti pixidis ore non obstructo evanescit, ita patente oris januâ omnis animi vigor dissipatur. Malè sibi attendit, qui linguae jugiter non attendit.

2. In omni locutione cautus esto, illam comprimens, immoderatam affectionem, quâ plerique impelluntur ad sententiam vix conceptam temerè effutiendam sine examine & delectu. Fuge duplicitatem & simulationem, sensusque animi absque involucre & ambiguitate purissime profer. Data est tibi à Deo loquendi facultas, ut eâ res sicuti sunt verè & candidè enuncies. Loquitur ipse